

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА || BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaja i litaraturnaja hazeta.

Adres Redakcyi i Administracyi:
WILNA, ZAWALNAJA 1-1 (Wilno, Zawalna 1-1).
Redakcyja adčynienia ad 9 hadz. ran. da 4-oj uwieč.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Košty wydawańia pakrywajúc składki.
Składka u hod 4 zł., na paňhoda — 2 zł.,
na 3 miesiacy — 1 zł.

Права ўласнасьці ў абоўленай БХД

(Артыкул дыскусыйны).

Дагэтуль у дыскусыйных артыкулах «Бел. Крыніцы» ў справе абоўленення праграмы БХД, калі ня лічыць некулькі дужа агульных запекам у № 35 з 1934 г., цалком ня была парушана праблема ўласнасьці. Тым часам, здаецца мне, што на гэта нам трэба звярнуць паважную ўвагу і ў нашу абоўленую праграму аб ўласнасьці ўставіць адпаведныя пункты.

Вось-жа, на гэтым месцы па-стараюся выказаць на права ўласнасьці свае пагляды і ўняць іх у канцы ў праграмныя пункты, як гэта рабіў у папярэдніх нумарох „Бел. Крыніцы“ А. Б.—ч.

Кожны народ мае часта шмат усякага матар'яльнага дабра, якім карыстаючыся можажыць і раз-вівацца. Але валаданье гэтым дабром і карыстаньне можа быць рознае, залежна ад таго, якое для сябе нейкі народ уважае за най-лепшае. Гісторыя знае многа спосабаў валаданья і карыстаньня матар'яльным дабром у розных народаў, у розных часах. Але як там было даўней, мала нас цікавіць. Нам цікава, як найкарысней для сябе мае валадаць і карыстаць матар'яльным дабром наш народ беларускі. Каб даць на гэта пытанье адказ, хоць з большага пазнаёмі-ся з сучаснай у гэтай справе наукай і практыкай.

1. Больш-менш апошніх гадоў сто ў цывілізаваных народаў Зах. Эўропы, агулам бяручы, як у тэорыі, так і ў практыцы, грамадзкі парадак апіраўся на неагранічным праве пры-ватнай уласнасьці. Гэта знача, што кожны мог мець рознага добра (зямлі, фабрык і інш.) на сваю выключную ўласнасьць, сколькі ў яго на гэта хватала гроши, сусім не азіраючыся на патрэбы іншых грамадзян, на дабро агульна-грамадзкае. На грунце гэтага праўна-грамадз-кага парадку — хто дужэйшы, той лепшы — выраз капіталізму, грэзныя для грамадзянства вы-нікі якога ўтым, што вобак кучкі вялізарных багатыроў-ка-шталістых паўсталі многія мі-ліоны залежных ад іх і крыва-джаных бедных людзей і поўных пролетараў. Вось-жа сяньня ўжо да капіталізму, як да грамадзкага парадку, дужа не-справядлівага і перажыўшага свой век, павароту няма, а гэтым самым няма павароту і да прынцыпу неагранічанага права пры-ватнай уласнасьці, з якога гены капіталізму вырас. І сапраў-ды, людзі сяньня ад капіталізму і звязанай з ім неагранічанай

прыватнай уласнасьці, уцякаюць і шукаюць новага, справядлівага грамадзкага парадку. Ясная реч, што і беларускі народ з tym грамадзкім парадкам, які нясе з сабой такое зло, як капіта-лізм, ня можа мець нічога су-польнага.

2. Раз з неагранічанай уласнасьці прыватнай вырастаете столкі грамадзкай несправядлі-васьці, дык многім здавалася, і яшчэ здаецца сяньня, што для агульнага добра трэба скаваць гэту ўласнасьць, завесьці ўласнасьць супольную і на прын-цыпе права ўласнасьці суполь-най будаваць грамадзкі парадак, парадак грамадзкай роўнасці і справядлівасці. Гэткі парадак завялі камуністы ў СССР. Ска-савалі яны там, як ведама, уся-кую прыватную ўласнасьць і зрабілі ўласнасьцю агульна-грамадзкай ня толькі фабрыкі і двары, але так-же і сялянскія землі. Словам, паўсталі там, сі-лай заведзеная і сілай трима-ная, камуна. Але ёй пры гэткім грамадзкім парадку да шчасця народу аказалася дужа далёка. Вышла новая паншчына. Як пры паншчыне даўнейшай чалавек ня меў сваей ўласнасьці і волі і працаў на паноў, так і ця-пер у Саветах ня мае чалавек ўласнасьці і волі і мусіць пра-цаў на новага пана, на комунасту і на іх урад. Пэўне, у народаў дзікіх, бяз ніякай культуры і цывілізацыі, у народаў, якіх можна ўважаць за стаду бараноў, камунізм можа быць сусім добрай формай грамадзкага парадку, але беларускі народ з гэтай прымітыўнай стадыі свайго развою ўжо даўно вышаў і для яго трэба шу-каць новых, сучасных, сапраў-ды справядлівых і спрыяючых яго дабрабыту і далейшаму раз-вою грамадзкага парадку.

3. Сяньня ўжо ведамы ёсьць у науцы і практыцы іншы кірунак грамадзкага парад-ку, іншы ад геных двух папя-рэдніх, кірунак як-бы між імі пасярэдні. Сутнасць яго гэткая. Ідучы за патрэбамі і слушнымі склоннасцямі чалавечай натуры і бяручы пад увагу цывілізацый-ную і культурную імкненіі сучаснага эўропейскага чалавека, грамадзкі парадак, агулам кажу-чы, належа будаваць на прыват-най уласнасьці, але права гэта павінна быць аграñічана. Гэта знача, што ўласнасьць прыват-нае не павінна быць такой аб-салютнай і выключнай, каб бы-ла шкоднай агульна-грамадзкаму дабрабыту.

Z dziejnaści Bielaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury.

Juški. Wil. Trockha paw. Ha-dawaja sprawazdača ad 1.I.34 da 1.I.35. Ahulnaje sabrańnie siabroū Hurtka abdylosia adno, pasiedžańnia Ura-du Hurtka — dwa. Adbywalisia časta supolnyja čytańni knižak i ha-zet. Biblijateka byla čynnaja праз uwieś čas. Pračytana bolš 73 kni-žak. Starańiem sekretara hurtka J. Jarmalkoviča kupleny z Cen-trali Instytutu 8 značkoj i wypisany kamplet „Samopomačy,” taksma ras-pradana 25 biel. adryūnich kalenda-roy. Hurtok atrymliwaje 3 časapisy: „Biel. Krynicu,” „Chr. Dumku” i „Śl. Maledzi.” Prychodu było sa składak siabroūskich i składak na hazety 19 zł. 60 hr, z jakich aplačana za „Samopomačy” 12 zł., za „Biel. Krynicu” 4 zł. i za „Chr. Dumku” 2 zł. Za „Biel. Kr.” i „Chr. Dumku” aplaciū hr. M. Kitkoūski. Ahulny lik siabroū 11. U skład uradu hurtka wybrany na 1935 hod: staršynia — J. Jarmalkovič, z. w. Juškoū, skarbnik — Baleslaū Mardas, z zaśc. Bierašoūki, sekratar — Jazep Dulka, z wioski Bigierdaū. Kan-dydaty: 1. hr. M. Kitkoūski z w. Juškoū i 2. Kasper Barkoūski z w. Juškoū. Zahadčyk biblijateki — staršynia hurtka, J. Jarmalkovič. Starańi hurtka zarhanizawać pradstauleńnie pad kiraūnictwam J. Dulkl, z pryčyny wi-likich pierašok u 1934 h., nia pry-wiali da pažadanaha rezultatu, adnak Hurtok pastanawiū bolš napružyć siły, kab naładzić pradstauleńni ū hetym hodzie. Plan pracy na 1935 h. na Ahulnym schodzie ūstanōleny taki: wypisywać biel. hazety, ładzić teatralnyj pradstauleńni, sklikać ahulnyja schody siabroū, pry hetym ładzić lekcyi i tawaryskija zborski, tak-ža zapraszać haściej i rabić dyskusii. Pastanōlenena takža žwiarnuć bolšu ūwahu na pa-šyrenie biblijateki i datasawańnie jaje da tutejšych warunka.

v. B. Biala, Belskaga pav. Ужо трэ гады, як у нас існуе гурток Бел. Інстытуту Гасп. і Культury.

Уласнасьць агулам мае пад-войны харктар: яна павінна служыць ня толькі адзінкам, але ёй усяму грамадзянству, усяму народу ці дзяржаве. Да ўласна-сьці прыватнай павінна нале-жыць тое, што адносіцца да ўжытку адзінак, а да ўласна-сьці супольнай, грамадзкай — тое, што адносіцца да агульна-грамадзкага добра.

Рэгуляванье правам уласнасьці і яго карыстаньнем, пра-воджанье граніцы між уласна-сьці прыватнай і грамадзкай, а так-же старанье аб агульным дабрабыце ўсіх грамадзян нале-жа прадусім да дзяржавы і яго урада.

Вось-жа гэткая форма грамадзкага парадку сяньня ў Эўропе мае штораз больш старонь-каў і сям-там сапраўды праводзіцца ў жыццё. За гэткую больш-менш форму грамадзкага парадку для беларускага наро-ду выказваюцца і я.

Вышэй сказанае выражают ў наступных пунктах, якія пра-

Залажылі яго людзі, якія мелі на мэце падніць культурны і эканомічны ровень вёскі і ваколіцы. Ад самага пачатку мелі нямала перашкод і труднасьця, як з вонкавага так і нутранага боку. Адразу пачалі нам рабіць канкурэнцыю поль-скія кругі, якія пачалі ў нашай вёсцы закладаць свае „кулкі“. Яны думалі, што іхныя „кулкі“ адзягнуць людзей ад гуртка Інстытуту. Але дарма. Ня гледзячы на тое, што ў нашай вёсцы, дзеля конкурэнцыі з гуртком, было заложана „кулко ролнічэ“, гурток разъвіва-ся. Былі выпісаны з Цэнтралі книгі на закладзіны бібліятэкі і адразу ўпісалася ў сябры гуртка каля 20 чалавек. Здавалася, што труднасьці з вонкавага боку пераможаны і асталося толькі працаўца над пад-ніццем культуры і экономікі ў на-шай ваколіцы.

Іле тут прыйшлі труднасьці з нутранага боку. Справа ўтым, што ня ўсе сябры былі прыгатаваны да працы на ніве культуры. Маладзяж — гэта ужо паваеннае пакаленіе, а гэтае пакаленіе, ня маючи добрага прыкладу з боку польскіх арганізацый, дзе практыкующа толькі гульні, пачало рабіць гэтае самае і ў гуртку. Ня было-б нічога дрэннага, каб наша маладзяж зладзіўшы беларуское прадстаўленіе і паказаўшы на сцэне харктар беларускай мовы, песьні і культуры, каб потым паскакала сабе на здароўе — гэта съведчыла-б адтым, што маладзь наша ўмее лучыць прыемнае з карысным, асабістое з грамадзкім. Гэтак яно і было праз нейкі час.

Але апошнім часам пачало ў нас нешта пасавацца. Ня ведаю, якія прычыны маглі выклікаць розныя «перабоі» ў нашай арганізації. Не належачы да гуртка, а толькі чуючы са стараны, я прыходжу да пракананьня, што тут былі роз-

паную ўставіць у абоўленую праграму нашай арганізацыі.

§ 1. Грамадзкі парадак для беларускага народу агулам павінен апірапа на прынцыпе прыватнай уласнасьці.

§ 2. Прыватная аднак уласнасьць павінна так быць разло-жана і абстаўлена законам, каб ня была шкоднай агульна-грамадзкаму дабру.

§ 3. Вобак уласнасьці прыватнай можа быць так-же ўласнасьць супольнай (прыватна-грамадзкая, дзяржавная), дзе гэтага хочуць людзі і дзе гэтага вымагае агульна-грамадзкае дабро.

§ 4. Надзор над уласнасьцю, як прыватнай, так і грамадзкай, каб яны ня былі шкоднай агуль-наму дабру, мае прадусім дзяр-жава праці свае ўрады, на пад-ставе адпаведных законуў.

Прапаную ўрэшце назваць нашу абоўленую арганізацыю: «Беларуская Нацыянальная Са-лідарнасьць».

Ц. Д.

ныя" прычыны. Магчыма, што ня ўсе сябры былі прыгатаваны, каб спаўніць належна свае высокія абавязкі культурных дзеячоў; магчыма, што ў выпадках, якія мелі месца на Новы Год (па ст. стылю) адыграла ролю маладая кроў, магчыма, так-ж, і тое, што сюды ўмешаўся некта варожы, каб справакаваць і ўзарваць нашу арганізацыю знутра. Але мне здаецца, што трэба і тут выдзяржаць і не паддатца пэсымізму, але далей вясьці працу на полі культуры. Трэба добра помніць, што Бел. Інстытут Г. і К. — гэта арганізацыя не масавая—яна ня імкненцца да таго, каб набіраць цэлья дзесяткі і сотні сябров, катарыя нічога не рабілі-б, а толькі перашкаджалі-б у работе, але яна ідзе да таго, каб весьці арганізацію працу на ніве мультиру і эканомікі пасярод беларускай народу. А да такой арганізаціі працы на пачатак хваціць трох чалавек. Ясная рэч, што чым болей съведамых і падгатаваных працаўнікоў, tym лепш, але на пачатак хватае і трох, а потым ужо гэтая трох падгатавіялі-б памаленьку праз жывое і друкаванае слова новых працайкоў.

Дык не падаць духам пад напорам розных нутраных і вонкавых перашкодаў, але ісці цівёрдымі шагамі да азначаных высокіх мэтаў. Гурток у Белай дагэтуль вёй вельмі добра сваю працу і, насколькі помнію, быў няраз хвалены Цэнтралій Інстытуту за сваю дзеянісць. Гэта ўсё паддае надзею, што і на гэты раз гурток пераможа і вонкавыя і нутраныя труднасці.

Судз.

Što heta značyć?

U hetym numary „Biel. Krynicy“ na inšym mescy my pədajom sprawazdaču z dzieľnaści hurtka Biel. Instytutu H. i Kultury ū Juškoch, Wil-Trockaha paw. U hetaj sprawazdačy padadzieny sklad nowaha ūradu hurtka. Woś-ža pawodle abawiazujučich zakona hety sklad uradu hurtka byu padadzieny i ū Wil.-Trockaje starastwa. Ciapier dawiedwajemsia, što ūsie padadzienja siabry ūradu i ich zastupniki byli wyklikany 20.l. h. h. na pa-starunak u Turhieli dziela dopytaў. Dopytvali, choć i wietliwa, ale wielmi padrabiazna, stawili ſmat roznych pytańia, pamirž inšym: jak imia bački i matki, skolki hadoū, ci žanaty, i keli žanaty, to skolki dziaciej, ci byu ſudom karany, jakoj relihii, jakoj narodnaści, skolki ziamli, ci ſlužyū u wojsku, u jakim byu pałku abo farmacy, jakuju tam hodnaść mieū i ſlužbowaje stanowišča, jakuju maje adukacyju i jakuju skončy ſkołu, ci byu zahranicaj, jakeje stanowišča zajmaje ū hurtku, ci należyć da jakoj partyi i keli

БЕЛАРУСКАЯ ХРОНІКА.

Гадавы сход „Т-ва Беларускае Каталіцкае Выдавецтва“ ў Вільні. У панядзелак 4 г. м. адбыўся агульны гадавы сход гэтага Т-ва. З спраўваздачы старшыні Т-ва Кс. Ад. Станкевіча відаць, што Гаварыства даволі дзеянае і мае больш 100 сябров. У мінулым годзе гэнае Т-ва выдала дзьве паважныя кніжкі — „Sledam za Chrystusam“ Тамаша Кэмпіскага (клясычнае рэлігійнае літаратур), пераклад з лацінскай мовы на беларускую др. Ст. Грынкевіча, і „Hołas Dušy“ — беларускую кніжку да набажэнства, II выданьне, да друку якую прыгатаваў Кс. В. Гадлеўскі. Апрача гэтых дзьвёх кніжак, выданы дзьве брашуры — адбіткі „Chryścijanskaj Dumki“. Т-ва выдае месачны часапіс „Chryścijanskuju Dumku“.

Новы ўрад Т-ва выбраны гэткі: Кс. Ад. Станкевіч — старшыня, Кс. В. Гадлеўскі, Кс. Ст. Глякоўскі, інж. Л. Дубейкаўскі і грам. Ю. Чантарыцкая — сябры ўраду.

Суд. 30 студня сёлета Віленскі Гарадзкі Суд судзіў рэдактара нац-сацыялістычнага часапісу „Новы Шлях“, Ул. Казлоўскага, аўбінавачнага ў тым, што ў № 4 (6) свайго часапісу пісаў, што „польскі касцёл на Беларусі апалаючы беларусаў, а расейская царква — русыфікую“ і г. д., а так-ж за артыкул, у якім выказана руплівасць польскіх устаноў толькі пра палякаў з кройдай для беларускай інтэлігенцыі.

Аўбінавачаны паказваючы на судзе падставы, на якіх апірае свае цверджаныні, чытаў з польской прэсы слова нябошчыка віленскага біскупа Ю. Матулевіча, які ўгляджаўся на полёнізацыю Каталіцкім Касцёлам на польскага насељніцтва ў нашым Kraju прадказваў дрэнную будучыню Каталіцкаму Касцёлу на Беларусі, калі палітыка духоўных уладаў на зьевненца на праўдзівую каталіцкую дарогу.

На запытаньне суду, што аўбінавачаны скажа ў справе „faworyzowania polaków“ польскімі ўстановамі і праводжаньня польской

należyć, to jaka je tam zajmaje partyjnaje stanowišča i h. d.

Jak bačym, pytańiau celaja litanija. Paŭstaje pytańnie, našto jany i kamu jany patrebny? Niažo Wil-Trockaje starastwa maje na mecie he-tymi „dopytami“ zastrašyć siabroū Instytutu, kab nia jšli ū urad? A moža tut zwyčajny kancelaryjny biurakratyzm palicy? Cikawa, što takija wieški majem tolki z Wil.-Trockaha pa-wietu i to ad adnaho hurtka. Ab padobnych praktykach ani z samoj Wilni ani z inšykh pawietau nia čuwać.

Dyk što heta maje značyć?

работы саюзам коопэратываў „Społem“ — Ул. К. адказаў пытаньнем: „A якую-ж іншую як ня польскую работу мае вясьці польская эканамічнае пляцоўка „Społem“? Xiba-ž яна не павядзе беларускай работы...“

Прымід: З тыдні арышту, 100 зл. штрафу і 15 зл. судовых коштаў. Падсудчы складае апэляцыю.

У Т-ве Прывілеjу Беларусаведы пры УСБ. 10.II u VI залі галоўнага ўніверсітэцкага будынку адбудзеца зборка Т-ва з рэфэратаў мігр. Ст. Станкевіча, „Беларускі фольклёрыстычны элемэнт у балядах Mіцкевіча“. Пачатак а 17 гадз. Уваход вольны.

З выдавецкае нівы. Выйшлі ў Вільні ў месяцы студні сёлета гэткія часапісы:

„Самапомач“ — беларускі коопэратыўна-гаспадарчы часапіс;

„Шлях Моладзі“ — месачны часапіс беларускай моладзі;

„Празаскі“ — месачны беларускі дзіцячы часапіс.

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЬЦЯ ў ЛІТВЕ. Праца і намеры Беларускага Народнага Універсітэту ў Літве. Беларускі Народны Універсітэт у Літве дапаўняе цяпер сваю праграму распрацоўваннем пытаньняў з галіны гісторыі беларускага народа і яго культуры, мальстрэва, архітэктуры, разьбярства, песьні і музыкі, гісторычнай і экамічнай географіі Беларусі, гісторыі беларускіх арганізацій і г. д. Да апрацоўкі гэтых пытаньняў Бел. Нар. Універсітэт запрашае ўсіх беларускіх культурных работнікаў на варунках даволі выгодных. У пляне працы Універсітэту ёсьць між іншым і выдаванье „Бюлетэню працы Універсітэту“. Адрас Універсітэту: Kaunas, Šviesos g-ve № 29.

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЬЦЯ ў ЛАТВІИ. — Дня 27.I сёлета на вучыцельскіх курсах у Рызе меў адбыцца беларускі рэфэрат В. С. курсанткі і адначасна студэнткі латвіскага ўніверсітэту. Рэфэрат не адбыўся, бо латвіскія ўлады не далі дазволу.

— У суботу, дн. 2.II адбылася ў Рызе, ладжаная беларускай вячэрнія пачатковай школай, беларускія вечарына, у праграму якой уваходзілі паміж іншымі спектакль і беларускія песьні. Была адыграна камэдия „Модны Шляхцюк“. На праўнікі беларускіх песьняў улады не дазволілі. Хор выкананы толькі адну латвіскую песьню — „Учэсьць вольнай Латвії“(!).

БЕЛАРУСЫ! Падтымлівайце сваю прэсу. Выпісайценай-старажайшую беларускую газету „Беларускую Крыніцу“!

Заданьні грамадзкіх радных.

Новы закон аб самаўрадах — у Польшчы і на нашых беларускіх землях — стварыў новыя самаўрадавыя інстытуцыі — грамадзкія рады.

Праца грамадзкіх радаў, паводле самаўрадавага закону, павінна праводзіцца ў кірунку гаспадарчага і культурна-асветнага ўзросту данеа грамады. Гэты вось закон дае магчымасць вясковым дзеячам, у гэтай самаўрадавай інстытуцыі — грамадзе, даволі шырокое поле дзеяньня.

Нашая, беларуская, вёска ня толькі бедная, але консерватыўная — звычай дзядоў і прадзедаў яшчэ моцна трываюцца.

Дзеля гэтага і ня мае доступу да нашай вёскі чужынец, разяля гэтага і ня можыць чужыя нам людзі распачаць ніякай, у гэтым кірунку, працы ў грамадзкіх радах.

Грамадзкія рады астаюцца тэрнамі працы для нашых, беларускіх, вясковых дзеячоў.

Грамадзкія рады астаюцца тэрнамі працы для нашых, беларускіх, вясковых дзеячоў.

Працу гэтую трэба праводзіць плянова, памалу, пераходзячы ад малых рэчаў да вялікіх. Прадусім трэба ўпрадаўкаваць грамадзкую гаспадарку: дзе няма дому — зрабіць народны дом, грамадzkую зямлю — аддаць у арэнду, або прадаць. Словам, павесьці грамадзкую гаспадарку так, каб з яе была карысць. Трэба, каб каса-грошы — была ў аднаго скарбніка, ня так, як часта бывае, — у Івана, у Сыцяпана і ў Грышкі трошкі, — а як прыдзець патрэба грошай, то няма ў каго і браць.

Рада, маючы зарганізаваную касу, павінна пастановіць адкрыць грамадзкую бібліятэку — чытальню і выпісайць у гэту бібліятэку добрыя газэты і кніжкі — зразумела — беларускія.

Грамадзкая рада павінна заняцца і грамадзкімі дарогамі, якія найчасцей войты правяць шарваркам у астатку.

Апрача гэтага, трэба звязаць увагу і на гігіену.

У многіх мясцінках Зах. Беларусі сяляне на прывыклі мыцца і ня маюць лазні — мытца ў хадзе ў начаваках, цэбрыках, кадушаках. Вось-же ў гэтых мясцінах трэба збудаваць грамадзкую лазню і прывычыць людзей у ёй мыцца.

Этак пачаўшы ад малых рэчаў, можна зрабіць у нашай вёсцы вялікія справы для народа і Краю.

Аб гэтым павінна парупіцца і беларуская інтэлігенцыя, што цяпер змушана сядзець па вёсках без адпаведных заняткаў. К. Мат—віч.

Wincuk Adwažny.

28)

cata mundi” — značyć „Katory znosiš hrachi świętu.“

— Wot kab pabiełarusku piajać u kaściele, dyk my ūśio razumieli-b sami! — skazaū Albinowič.

— Budzie kaliści i pabiełarusku, — moža ūlašnie tahdy, jak ty budzieš ksiandzom, — zažartawać wikary.

— Ej, ja nia budu! — adpiraūsia Albinowič. — Wot, naprykład, budzie ksiandzom Wincuš Jakubionak.

Wincuš ničoha nie adkazaū, ale pačyrwanie da samych wuſej i tolki ū dušy dziliūſia, adkul druhija wiedajec, što jon budzie ksiandzom, kali jon sam ab hetym ničoha nia wiedaū?

— Boh wiedaje, chto z was ksiandzom budzie, a chto nia budzie — kazaū ksiandz Haluza. — Ale pa mojemu ksiandzoústwa — heta samaje wysokaje pryzwańie. Wot pahladzicie na wulicu; jak tut ludzi snujuć tudy-sudy. I skolki hetysja biednyja ludzi bjucca — zabiwajucca ad samaj pašledniaj raboty diciela čornaha kuska chleba! Im niama času i padumać ab swajej dušy, a ūlašnie ksiandz im hetu pypomnić. Jošč taksama wielmi mnoga ludziej niaščasnych, pakryūdžanych, abšmiajaných i zabytých — a ksiandz ich paciešyć. Jany pierad ksiandzom paplačuć, saznajucca z biadoj i z hrachami, paradiacca, pasluchauč Božaha słowa i adychodziać wiesialejšyja. Ksiondz — heta prarok, što prapawieduje wlečnaje žycio; ksiandz — dochtar, što bačyć samya ſmiarotnyja chwaroby; ksiandz — heta kniaź, uładar dušau ludzkich. Dyk wot, dzieci, kali Boh kaho kliča, tamu treba išci na ksiandza, choć moža časam i nia chočycza. Boh razsiawaje pryzwańie wielmi husta, tak jak toj bibilejny siejbit siejaū ūzarnio; ale nia koňajez zieriatka abchodzić. Bywajuč ūzarniatty zahlušany hrach-

chami, abo lohkamysnaściam, abo laniūstwam. Tady taki chlapiec, što nie pasluchaū Božaha hołas, stanowicca horšym ad druhich. Daru i łaski Božaj marnawać nia možna!

Chłopcy zedumalisia, a Wincusiu hetaje słowa zapala na samaje dno dušy.

— Nu, chłopcy! — kazaū arhanisty: — zaútra nie paźniciesia na sumu, bo wy ū niadzielu wielmi doūha śpicio, a pošle dźwie hadziny jaścio bliny.

— Jak z wieraščakaj, dyk trudna skarej žjeści, — kazaū Babinkiewič?

— Ty siahodnia wielmi wiasioły, — adkazau jamu Charašucha, — zaútra muśic budzieš płakać.

— A muśic budu płakać, — kazaū Babinkiewič, — bo, pan, kazaū przyjści ū kaścioł, a inspektor pryzkawaje išci ū carkwu; dyk siadu sierad rynku i budu płakać.

Ty sabie płać, kali chočaś, a ja budu z ciebie ſmijacca i pajdu ū kaścioł, — skazaū jamu Albinowič.

— I ja ū carkwu nie pajdu! — skazaū Wincuš.

— Ja taksama nie pajdu, — kazaū Babinkiewič, — ale što my zrobim z inspektaram? Swarcycia, kryčyć, strašyć: mianie abiacau wyhnac sa školy. Wot už siahodnia nia prysli siudy piajać — Łapčinkiewič, Piskun, Łapša, i Cilponak

